

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania A. Sp. z o.o. w B.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu
z udziałem M.P.
o ustalenie ubezpieczenia społecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 15 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego
we Wrocławiu z dnia 28 grudnia 2023 r., sygn. akt III AUa 663/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, wyrokiem z 28 grudnia 2023 r., po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 11 kwietnia 2023 r.:

1) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie płatnika składek A. Sp. z o.o. w B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu z 8 października 2021 r. stwierdzającej, że ubezpieczony M.P. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia nie podlega ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek od dnia 1 lipca 2020 r.

2) zasądził od A. Sp. z o.o. w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we Wrocławiu kwotę 180 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie

liczonymi po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu odpisu orzeczenia, tytułem zwrotu kosztów procesu;

3) zasądził od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej 240 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Spółka A. Sp. z o.o. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, zaskarżając wyrok w całości. Skargę kasacyjną oparto na podstawach naruszenia prawa materialnego oraz przepisów postępowania, a mianowicie:

1) art. 382 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. z racji dowolnego pominięcia przez Sąd drugiej instancji części zebranego przez Sąd pierwszej instancji materiału dowodowego, co dotyczyło w szczególności dowolnego pominięcia ustaleń Sądu pierwszej instancji w postaci: - przesłanek, że umowa zlecenia między ubezpieczonym a odwołującą była wykonywana i nie miała charakteru pozornego; okoliczności, że rzeczywiste wykonanie umowy zlecenia z ubezpieczonym miało znaczenie ekonomiczne dla odwołującej się; okoliczności przedstawienia dowodów wykonania pracy (zlecenia) przez ubezpieczonego i wykazania także innych okoliczności uzasadniających jej znaczenie dla odwołującej się; - oparcie się przez Sąd drugiej instancji na własnym materiale, to jest odwołanie się do regulaminu udzielania pomocy z Polskiego Funduszu Rozwoju w ramach Tarczy Finansowej, który to dokument nie stanowił dowodu w niniejszej sprawie;

2) art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c. polegające na sporządzeniu uzasadnienia wyroku nieodpowiadającego wymogom tego przepisu, tj. na dokonaniu odmiennej, niż Sąd Okręgowy, oceny dowodów i stanu faktycznego sprawy, bez szczegółowego jednak wyjaśnienia motywów zmiany oceny tychże dowodów i dokonanie nowej oceny stanu faktycznego bez odniesienia się do całości rozważań Sądu pierwszej instancji, a przy tym odwołanie się do okoliczności, które nie były objęte postępowaniem dowodowym (regulaminu udzielania pomocy z Polskiego Funduszu Rozwoju).

3) art. 83 § 1 k.c. i w związku z art. 353¹ k.c. i 6 k.c. oraz 232 k.p.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie pozorności badanej umowy, to jest braku nawiązania przez odwołującą się spółkę i ubezpieczonego umowy zlecenia i braku

jej wykonywania, w szczególności przez pominięcie w niniejszej sprawie, że ciężar dowodu w zakresie faktów mogących świadczyć o pozorności czynności prawnej spoczywa na organie rentowym, powołującym się na tę wadę;

4) art. 734 § 1 k.c. i 750 k.c. w związku z art. 353¹ k.c., przez ich niezastosowanie i dowolne przyjęcie pozornego nawiązania przez odwołującą się spółkę i ubezpieczonego umowy zlecenia i braku jej wykonywania, a także art. 65 § 1 i 2 k.c. przez niezastosowanie jego norm i dowolne przyjęcie braku nawiązania przez odwołującą się spółkę i ubezpieczonego umowy zlecenia i jej niewykonywania, w szczególności przez pominięcie stanowiska odwołującej się;

5) art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2025 r., poz. 350) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1, art. 36 ust. 1 i 4 ustawy systemowej przez ich błędną wykładnię oraz dowolne przyjęcie braku nawiązania przez odwołującą się spółkę i ubezpieczonego umowy zlecenia i braku jej wykonywania z racji pozorności, w szczególności przez spóźnione zgłoszenie ubezpieczonego do organu rentowego.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżąca spółka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz zasądzenie na rzecz odwołującej się kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca spółka uzasadniła jej oczywistą zasadnością z racji naruszenia art. 382 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c. i pominięcia przez Sąd Apelacyjny części zebranego przez Sąd pierwszej instancji materiału dowodowego, a przez to niedostateczne ustalenie stanu faktycznego, co doprowadziło do wadliwego zastosowania art. 83 § 1 w związku z art. 353¹ k.c. i art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c., przez „dowolne przyjęcie istnienia przesłanki pozorności spornej umowy zlecenia”, a także z racji niezastosowania art. 734 § 1 w związku z art. 353¹ k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c., przez dowolne przyjęcie nienawiązania przez strony spornej umowy zlecenia i braku jej wykonywania, „w szczególności przez przyjęcie, że swoboda w wykonywaniu przez ubezpieczonego umowy zlecenia i jej specyfika miała wskazywać na pozorność tego stosunku prawnego, a także przez pominięcie

przesłanki zasadności jej zawarcia z racji potrzeb ekonomicznych i życiowych jej stron”.

Organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do jej przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Skarga nie jest zwykłym środkiem zaskarżenia, przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej odwołuje się do oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że strona skarżąca wykazała istnienie tej przesłanki.

Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a

przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 oraz z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzeczenia). Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, iż rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 10 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Przyjmuje się również, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołujące się do przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie może sprowadzać się do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź też do ich powtórzenia choćby nawet w zmodyfikowanej formie ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, LEX nr 2500419 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Wymogów, o których mowa wyżej, nie spełnia wniesiona skarga, skoro we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania skarżący poprzestał na ogólnikowym i hasłowym stwierdzeniu, że skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na to, że w

sprawie doszło naruszenia wymienionych przepisów postępowania (tj. art. 382 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c.), jak też prawa materialnego (tj. art. 83 § 1 w związku z art. 353¹ k.c. i art. 6 k.c. oraz z art. 232 k.p.c. oraz art. 734 § 1 w związku z art. 353¹ k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c.). W istocie więc, w odniesieniu do tych przepisów, skarżący ogranicza się do ogólnikowego powielenia argumentacji przedstawionej w części poświęconej uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej. Twierdzenie o rzekomo oczywistym naruszeniu przepisów wymienionych we wniosku nie zostało poparte wymaganym wywodem prawnym, mogącym przekonać Sąd Najwyższy o kwalifikowanej postaci ich naruszenia, rzekomo widocznej na pierwszy rzut oka. Ponadto zasygnalizować trzeba, że teza o oczywistej sprzeczności zaskarżonego orzeczenia z prawem opiera się na założeniu, że Sąd drugiej instancji naruszył art. 382 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c. przez pominięcie materiału procesowego zebranego przez Sąd pierwszej instancji. Natomiast art. 398³ § 3 k.p.c. formalnie wyłącza jako podstawę skargi kasacyjnej zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, co powoduje, że art. 233 § 1 w związku z art. 382 k.p.c. odnoszący się wprost do oceny dowodów nie może stanowić uzasadnionej podstawy skargi kasacyjnej (zob. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 17 września 2020 r., II UK 9/19, LEX nr 3060768), o czym skarżący zdaje się zapominać. Sam zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. także nie może stanowić samodzielnego uzasadnienia podstawy kasacyjnej naruszenia prawa procesowego, gdyż jest on ogólną dyrektywą kompetencyjną, wyrażającą istotę postępowania apelacyjnego i dlatego konieczne jest wytknięcie także tych przepisów normujących postępowanie rozpoznawcze, które sąd drugiej instancji naruszył (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 lipca 1999 r., I CKN 504/99, OSNC 2000 nr 1, poz. 17; z dnia 5 lutego 2010 r., III CSK 124/09, LEX nr 578043 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 102/98, LEX nr 50665; z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 537/00, LEX nr 52600; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 76/10, LEX nr 653665), czego w skardze kasacyjnej brak, a jej argumentacja opiera się na alternatywnej ocenie materiału dowodowego. Artykuł 382 k.p.c. może uzasadniać tezę o oczywistej zasadności skargi, jeżeli skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie pominął część zebranego materiału oraz że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, albo

kiedy mimo przeprowadzonego postępowania dowodowego orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przez sąd pierwszej instancji lub oparł swoje rozstrzygnięcie na własnym materiale pomijając wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji. Na gruncie przedmiotowej sprawy skarżący nie zdołał wykazać, aby Sąd Apelacyjny pominął część zebranego materiału w sposób mogący mieć wpływ na wynik sprawy i przemawiający za tezą o oczywistej zasadności skargi. Również zarzuty odnośnie do naruszenia art. 387 § 2¹ k.p.c. zmierzają w istocie do próby wykazania, że sporna umowa zlecenia „była wykonywana i nie miała charakteru pozornego”, „rzeczywiste wykonanie umowy zlecenia z ubezpieczonym miało znaczenie ekonomiczne” dla skarżącego, a strony przedstawiły dowody „wykonania pracy (zlecenia) przez ubezpieczonego”. W ten sposób skarżący przedstawia jednak własną alternatywną ocenę materiału dowodowego i odmienną ocenę ustaleń faktycznych sprawy, co stanowi wyłącznie polemikę z ustalonym i wiążącym w sprawie stanem faktycznym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i jest to de facto niedopuszczalna dyskusja z poczynionymi już i wiążącymi Sąd Najwyższy ustaleniami faktycznymi (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2014 r., II UK 158/14, LEX nr 1768887 i powołane tam orzeczenia).

Z kolei twierdzenie skarżącego o oczywistej sprzeczności zaskarżonego orzeczenia z prawem materialnym opiera się na założeniu, że Sąd Apelacyjny naruszył art. 83 § 1 w związku z art. 353¹ k.c. i art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c. oraz art. 734 § 1 w związku z art. 353¹ k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c. uznając, że sporna umowa zlecenia była pozorna. Tak sformułowane twierdzenie również stanowi wyłącznie próbę podważenia dokonanej przez Sąd Apelacyjny oceny faktycznej realizacji tej umowy przez strony. W tej materii Sąd Apelacyjny jednoznacznie stwierdził, że „w toku całego postępowania płatnik składek oraz ubezpieczony nie zaoferowali żadnych dowodów, które pozwoliłyby wykazać nie tylko potrzebę zatrudnienia ubezpieczonego, ale również pozwalających na wykazanie, że świadczona przez niego praca w ramach umowy zlecenia była wykonywana”. To oznacza, że skarżący odwołuje się de facto do oceny stanu faktycznego, zatem wywody skargi w tym zakresie stanowią wyłącznie polemikę z ustaleniami dowodowymi i oceną dowodów dokonaną przez Sądy *meriti*, co zgodnie z art. 398³

§ 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306.; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310; z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 292/15, LEX nr 2026233).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. postanowił jak w sentencji.

M.G.

[a.ł]